

Tapio Törmä

6.2.1920–9.2.2016

JOUKO TÖRMÄ
JUHA HERNESNIEMI
JAAKKO RINNE
LEENA KIVIPELTO
Ensimmäinen kirjoittajista
on Tapio Törmän poika, muut
hänen neurokirurgikollegojaan

Suomalaisen neurokirurgian tienraivaaja, professori, lääketieteen ja kirurgian tohtori Tapio Törmä kuoli Turussa 9.2.2016. Hän oli syntynyt Turussa 6.2.1920.

Törmän koulunkäynti Turun lyseossa sujui hyvin, mutta ylioppilaskirjoituksissa 1938 vahvana pidetty matematiikka meni penkin alle. Siihen kaatui haave diplomi-insinöörin urasta, ja hän aloitti lääketieteen opinnot Helsingin yliopistossa.

Opinnot keskeytyivät äkisti talvisodan sytymiseen 1939. Väli rauhan ja jatkosodan aikana hän kuitenkin pystyi jatkamaan opiskelua. Kannaksen suurtaisteluissa 1944 hän toimi pataljoonanlääkärinä kenraali Laguksen Panssaridivisioonassa. Vielä syksyllä hänet komennettiin entistä aseveljeä vastaan Lapin sotaan.

Siviiliin päästyään Törmä asettui Helsinkiin. Valmistuttuaan lisensiaatiksi 1947 hän erikoistui neurokirurgiaan Punaisen Ristin sairaalassa (nykyinen Töölön sairaala). Tohtoriksi hän väitteli 1957 aiheenaan pahanlaatuiset selkäydinkasvaimet. Aineiston hän keräsi Suomen lisäksi neljästä Ruotsin ja Tanskan sairaalasta. Samalla hän loi pohjoismaisiin kollegoihinsa suhteet, jotka jatkuivat tiiviinä Nordisk Neurokirurgisk Föreningin piirissä.

Törmä nimitettiin Helsingin yliopiston neurokirurgian dosentiksi 1963 ja Turun yliopiston vastaavaan virkaan 1967. TYKS:n neurokirurginen yksikkö – ensimmäinen Helsingin ulkopuolella – aloitti toimintansa 1.3.1967, ja hän ryhtyi hoitamaan TYKS:n neurokirurgian osastonylilääkärin, myöhemmin ylilääkärin virkaa. Siinä hän jatkoi eläkkeelle jäämiseensä kesään 1983 saakka. Hän sai professorin arvonimen 1979.

Merkittävin Törmän ansio oli tuoda mikrokirurgia ensimmäisenä Suomeen 1972. Hänen aikanaan alalla tapahtui valtava kehitys myös kuvantamisessa ja neurotehohoidossa, joihin hän suhtautui ennakkoluulottoman innostuneesti.

Törmä oli ammatissaan legendaarinen hahmo koko uransa ajan. Hän oli nopea päätöksissään ja leikkauksissa. Jos oppilas vaika

ka vain katsoi kelloa Törmän opettaessa leikkausta, opettaja oli lyhyessä tuokiossa saattanut jo tehdä merkittävän osan työstä. Koulussa oikeakätiseksi pakotettuna hän pystyi ope-roimaan molemmilla käsillä, mutta vaikeimmissa paikoissa hän luotti aina vasempaan käteensä.

Hän suhtautui työvereihin ja oppilaisiin aina kannustavasti. Mieleenpainuvia olivat hetket, kun hän otti taskustaan kuvan vaikeasta tapauksesta ja hauskaasti kuvasi sankarillista toimenpidettä nuorelle kollegalle. Hän osallistui aktiivisesti neurokirurgien tahtumiin ja koulutuksiin, ja hänellä oli keskeinen rooli Suomen Neurokirurgisen yhdistyksen toiminnassa.

Juhannuksen 1944 alla Törmän oli määrä avioitua kihlattunsa Eine Hartikaisen kanssa. Kirkko oli varattu, vieraat kutsuttu ja morsian odotti Törmän vanhempien luona Turussa. Sulhanen ei kuitenkaan saapunut, koska lääkäriä tarvittiin Talin-Ihantalan suunnalla. Vasta rintaman rauhoituttua häät saatiin pidetyksi Turun tuomiokirkossa. Liitto kesti aviomiehen poismenoon asti.

Perheen merkittäväksi harrastukseksi muodostui 1955 Vihdistä hankittu kesäasunto, jossa vanhemmat ja neljä poikaa viettivät tiiviisti kesä- ja loma-aikansa. Erityisen rakkaita isännälle olivat erilainen rakentelu ja nikkarointi, sienestys ja kalastus. Mökille vedettiin jopa tuolloin harvinainen puhelin-yhteys, jotta lääkäri-isä voisi olla siellä ns. takapäivystäjänä.

Muihin Törmän harrastuksiin kuuluivat klassisen musiikin kuuntelu, sota- ja lääketieteen historia sekä hyvä ruoka. Turun Lyseon Seniorien puheenjohtajana hän toimi pitkään. Eläkepäivinä hän kiinnostui sukututkimuksesta.

Ammattiipiireissä hän jaksoi olla mukana viime vuosiin saakka kiinnostuneena ja tilaisuuksia muistorikkaasti värittäen. Elokuussa 2013 hän avasi virallisesti TYKS:n uudet neurokirurgian tilat ja otti osaa myös juhlaillalliselle. Neurokirurgien nuori polvi sai tuolloin vielä kerran nauttia alan yhden pioneerin lämpimästä seurasta.